

6. ZDRAVOTNÍ PÉČE O CIZINCE

Data o cizincích uvedená v této kapitole, která jsou v rámci Národního zdravotnického informačního systému (NZIS) zpracována v Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR), jsou získána z Národních zdravotních registrů (Národního registru hospitalizovaných, Národního registru reprodukčního zdraví), informačního systému orgánů ochrany veřejného zdraví (Registru tuberkulózy) a z Ročního výkazu o čerpání zdravotní péče cizinci. Uvedené vybrané zdroje dat za zdravotnictví dávají pouze částečnou informaci o celkovém čerpání zdravotní péče cizinci v ČR a o jejich zdravotním stavu. Další informace o zdrojích dat NZIS jsou uvedené na internetových stránkách ÚZIS ČR na adrese: <http://www.uzis.cz>.

Mimo zde publikované informace z dat NZIS zveřejňuje Kancelář zdravotního pojištění data o čerpání zdravotní péče cizinci – občany EU/EHS a Švýcarska a cizinci ze států, se kterými je uzavřena smlouva o sociálním zabezpečení zahrnující i oblast zdravotního pojištění a poskytování zdravotní péče, a data o vynaložených nákladech za tuto zdravotní péči. Více informací na <http://www.kancelarzp.cz>.

Metodické poznámky k tabulkám

Tabulka 6-1. Vývoj čerpání zdravotní péče cizinci v letech 2010 až 2018, tabulky 6-2a. a 6-2b. a 6-3a. a 6-3b. Čerpání zdravotní péče cizinci

Údaje o čerpání zdravotní péče cizinci se sledují na ročním výkazu V (MZ) 1-01, který vyplňují pouze poskytovatelé lůžkové zdravotní péče za zdravotnická zařízení označovaná jako nemocnice, a to bez ohledu na druh poskytované péče cizincům, tj. včetně ambulantní péče. Výkaz nesleduje zdravotní péči hrazenou z veřejného zdravotního pojištění. Jedná se tedy pouze o cizince, kteří hradí zdravotní péči ze smluvního zdravotního pojištění, pojištění uzavřeného v zahraničí, hotově nebo je zdravotní péče hrazena státními orgány (Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem spravedlnosti, krajskými úřady apod.). Zároveň jsou v počtu cizinců uvedeni i žadatelé o azyl, kteří jsou ubytováni v azylových zařízeních a za které je zdravotní péče hrazena Ministerstvem vnitra.

V roce 2019 neodevzdaly výkaz celkem 4 zpravodajské jednotky. V předchozím roce tato zařízení vykazala péči v úhrnu u 2,5 tisíce cizinců o celkovém objemu nákladů ve výši 5,6 mil. Kč. Podhodnocení dat za rok 2019 tak může dosáhnout úrovně až 2 %.

Vývoj počtu cizinců čerpajících péči v nemocnicích mimo veřejné zdravotní pojištění se vyznačuje dlouhodobým růstem. V letech 2010 až 2019 došlo k nárůstu o 60,4 % z 79,6 tisíc osob na 127,6 tisíc. Výjimku tvořil mírný pokles v roce 2017. V roce 2019 se výrazněji projevil nárůst cizinců ze zemí mimo EU, jejichž počet v roce 2019 přesáhl počet osob ze zemí EU o 6,3 tisíce (10,3 %). Navýšení hodnoty vynaložených nákladů na péči o cizince vzrostlo ještě výrazněji, a to o 84,6 % z 588 tisíc Kč na 1,085 mld. Kč. Zatímco průměrné náklady na jednoho cizince s původem mimo EU od roku 2010 mírně poklesly na 6,4 tisíc Kč, u cizinců ze zemí EU se zvýšily z hodnoty 8 tisíc až na 10,8 tisíc Kč v roce 2019.

V roce 2019 vyhledalo lékařskou péči v nemocnicích všech rezortů v České republice celkem 127,6 tisíc cizinců, tj. o 8,4 tisíce osob více než v předchozím roce. Z celkového počtu léčených cizinců bylo 60,7 tisíc osob (47,5 %) ze zemí Evropské unie. Z pohledu územního rozložení bylo nejvíce cizinců ošetřeno opět v nemocnicích v Hl. m. Praha, a to 53,0 tisíc osob (41,5 %). Na dalších místech v počtu ošetřených cizinců jsou kraje Jihomoravský (20,1 tis.), Plzeňský (7,1 tis.), Moravskoslezský (6,7 tis.) a Středočeský (6,6 tis.). Nejvyšší počet cizinců ošetřovaných v ČR v roce 2019 tvořili občané Slovenské republiky, kterých bylo 27,7 tisíc. Dále následovali Ukrajinci (23,6 tis.), Němci (8,9 tis.), Rusové (8,3 tis.) a Vietnamci (6,1 tis.).

Zdravotní péče poskytnutá cizincům v nemocnicích ČR si v roce 2019 vyžádala náklady v celkové výši 1 084,7 mil. Kč, z toho 60,5 % (656,6 mil. Kč) představovaly náklady na pacienty z EU. Nejvyšší náklady připadaly na občany Slovenska (340,0 mil. Kč), dále Ukrajiny (141,5 mil. Kč), Německa (88,7 mil. Kč), Ruska (57,2 mil. Kč) a Polska (49,8 mil. Kč). Nezaplacené po lhůtě splatnosti za zdravotní péči poskytnutou cizincům zůstávalo k 31. 12. 2019 celkem 48 mil. Kč, což představuje 4,4 % nákladů na zdravotní péči o cizince v nemocnicích. Za cizince ze zemí EU nebylo ve lhůtě splatnosti uhrazeno 17 mil. Kč.

Tabulka 6-4. Hospitalizovaní cizinci v nemocnicích podle příčin hospitalizace v roce 2019

Data v této tabulce pocházejí z Národního registru hospitalizovaných (NRHOSP) a byla znovu zařazena do publikace po dvou letech, kdy v letech z let 2016 a 2017 došlo k plošnému pochybení ve vykazování státní příslušnosti, která uměle způsobila obrovský nárůst počtu cizinců. V roce 2019 došlo s přechodem na nový informační systém v rámci jednotné technologické platformy pro NZIS ke zpřísnění pravidel vykazování cizinců.

V roce 2019 bylo hlášeno 67,5 tisíc případů hospitalizace cizinců v rámci oddělení nemocnic, tj. oproti minulému roku (2018) o 3,9 % hospitalizací méně. NRHOSP na rozdíl od výkazu V (MZ) 1-0 sleduje péči bez ohledu na způsob úhrady a pouze za pacienty hospitalizované na lůžku. Oproti tomu výkaz sleduje jak ambulantní, tak lůžkovou péči, ale pouze nehrzenou z veřejného zdravotního pojištění. I když se v obou případech jedná o péči poskytovanou v nemocnicích ČR, jsou uvedené počty cizinců v obou zdrojích dat z těchto důvodů nesrovnatelné.

Nejčastějším důvodem hospitalizace cizinců zůstává, jako v předchozích letech, i nadále těhotenství, porod a šestinedělí (34 % hospitalizací u žen). S 13 % hospitalizací následují související faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotními službami (nejčastěji hospitalizace zdravě narozených dětí, doprovod nemocného dítěte, dále prohlídky a vyšetření, které vyžadují hospitalizaci a pozorování při podezření na určitá onemocnění). U cizinců jsou pak třetí nejčastější (10 % hospitalizací) poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin, které u mužů zaujímají první místo s 16 % hospitalizací. Oproti minulému roku vzrostl počet hospitalizací cizinců z důvodu těhotenství, porodů, duševních poruch a nemocí oběhové soustavy.

Tabulky 6-5. a 6-6. Potraty cizinek

Údaje o potratech cizinek vycházejí z Národního registru reprodukčního zdraví - Potraty. Všechny druhy potratů provedené ve zdravotnických zařízeních ČR podléhají hlášení „Žádost o umělé přerušení těhotenství (UPT), hlášení potratu a mimoděložního těhotenství“. Toto hlášení je povinné a podléhá mu jak české státní příslušnice s trvalým pobytem na území ČR, tak i cizinky, bez ohledu na formu a délku pobytu. Data o potratech se publikují pouze za cizinky s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území ČR.

V roce 2019 bylo v České republice evidováno 1 699 potratů cizinek s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území ČR, což znamená pokles proti předchozímu roku, a to o 0,8 p. b. Z toho 978 potratů (57,6 %) připadalo na umělá přerušení těhotenství (UPT), z nichž 17,0 % bylo provedeno ze zdravotních důvodů. Miniinterrupce tvořily 67,6 % všech UPT, kdy proti loňskému roku došlo k jejich poklesu, a to o 5,4 p. b. (699 v roce 2018 a 661 v roce 2019).

Od roku 2002 docházelo k postupnému poklesu celkového počtu potratů cizinek (z 2 751 v roce 2002 na 2 238 v roce 2005). Mezi roky 2006 a 2008 byl zaznamenán růst počtu potratů. Od roku 2009 do roku 2017 docházelo, po třech letech růstu, ke kontinuálnímu poklesu počtu potratů cizinek v ČR (z 3 020 v roce 2009 na 1 691 v roce 2017). Sice v roce 2018 nastal nárůst proti předchozímu roku, v roce 2019 zaznamenáváme opět pokles počtu potratů (z 1 712 v roce 2018 na 1 699 v roce 2019). Hodnocení údajů podle jednotlivých krajů je ovlivněno největším soustředěním cizinců v Hl. m. Praha a ve Středočeském kraji, kde je nejvyšší podíl potratů z celé ČR.

Tabulka 6-7. Nově hlášená onemocnění TBC v ČR podle země narození nemocného

Tabulka se týká počtu nově hlášených onemocnění tuberkulózou (TBC) v ČR podle země narození nemocného, nemusí jít o cizince.

V roce 2019 bylo v ČR nově hlášeno celkem 464 případů onemocnění TBC. V porovnání s předchozím rokem se stav hlášených případů zvýšil (o 20 případů více oproti roku 2018). Z dlouhodobého hlediska vykazuje počet onemocnění TBC u nás trvale klesající trend. Zatímco však počet onemocnění TBC u českých občanů meziročně narostl (o 26 případů), počet případů TBC u osob narozených mimo ČR se mírně snížil, a to absolutně o 6 případů. Z celkového počtu zaznamenaných onemocnění tuberkulózou představuje podíl osob narozených mimo ČR 30,4 %. Nejvyšší počet nově hlášených onemocnění TBC v ČR připadl v roce 2019 na občany Ukrajiny (38 případů), Rumunska (23), Vietnamu (14), Slovenska (11) a Mongolska (10).

* * * * *

Od roku 2018 je kapitola 6 týkající se zdravotní péče o cizince v České republice opět rozšířena o tabulku 6-4. prezentující počty hospitalizací cizinců v nemocnicích ČR, tak jako v publikaci s daty za rok 2015 (dříve tabulka 6-3.). Data jsou uvedena za zdravotnictví celkem. Do roku 2002 (včetně) byla data v tabulkách publikována pouze za resort zdravotnictví.

Od roku 2018 byla na prvním místě této kapitoly zařazena tabulka 6-1., včetně grafu s vývojem čerpání zdravotní péče cizinců v nemocnicích ČR mimo veřejné zdravotní pojištění, na kterou dále navazují tabulky 6-2a., 6-2b. a 6-3a., 6-3b. pocházející ze stejného zdroje. Vlivem neodhalené chyby několika poskytovatelů, kteří uváděli v rozporu s metodikou výkazu náklady v jednotkách Kč a nikoliv v tisících, došlo k prezentaci nadhodnocených výsledků v publikacích z let 2016 a 2017. Tato publikace již obsahuje vývojovou řadu s opravenými daty za roky 2015 a 2016. V publikaci „Cizinci v ČR“ je od roku 2011 uváděna přehledová tabulka, která se týká čerpání zdravotní péče cizinci podle krajů, v členění dle osob (tabulka 6-2b.) resp. dle výše nákladů (tabulka 6-3b.).